

BESLUIT (EU) 2022/258 VAN DE COMMISSIE

van 21 februari 2022

waarbij aan de Helleense Republiek een derogatie wordt toegestaan van enkele bepalingen van Verordening (EU) 2019/943 van het Europees Parlement en de Raad en van Richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad ten aanzien van Kreta*(Kennisgeving geschied onder nummer C(2022) 1140)***(Slechts de tekst in de Griekse taal is authentiek)****(Voor de EER relevante tekst)**

DE EUROPESE COMMISSIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,

Gezien Verordening (EU) 2019/943 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de interne markt voor elektriciteit ⁽¹⁾, en met name artikel 64,Gezien Richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU ⁽²⁾, en met name artikel 66,

Overwegende hetgeen volgt:

1. DE PROCEDURE

- (1) Op 3 juni 2021 heeft de Helleense Republiek ("Griekenland") overeenkomstig artikel 64 van Verordening (EU) 2019/943 en artikel 66 van Richtlijn (EU) 2019/944 voor het eiland Kreta een verzoek tot derogatie (het "verzoek") ingediend bij de Commissie. Het verzoek strekt tot een derogatie van artikel 6, artikel 7, lid 1, artikel 8, leden 1 en 4, en de artikelen 9, 10, 11 en 13, van Verordening (EU) 2019/943, en van artikel 40, leden 4 tot en met 7, van Richtlijn (EU) 2019/944, voor een beperkte periode, namelijk tot en met 31 december 2023.
- (2) Op 1 juli 2021 heeft de Commissie het verzoek op haar website bekendgemaakt ⁽³⁾ en de lidstaten en belanghebbenden verzocht uiterlijk 12 augustus 2021 hun opmerkingen in te dienen.

2. HET EILAND KRETA

- (3) Het Griekse eiland Kreta ligt in de Middellandse Zee, ten zuiden van het vasteland van Griekenland. Tot 3 juli 2021 was het een autonoom elektriciteitssysteem, dat niet was aangesloten op het continentale nationale elektriciteitssysteem.
- (4) Ingevolge Besluit 2014/536/EU van de Commissie ⁽⁴⁾, waarbij Griekenland een derogatie van sommige bepalingen van Richtlijn 2009/72/EG van het Europees Parlement en de Raad ⁽⁵⁾ werd toegestaan, werd Kreta beschouwd als een kleinschalig geïsoleerd systeem in de zin van artikel 2, punt 42, van Richtlijn (EU) 2019/944. De hoogspanningsactiva op Kreta zijn eigendom van Public Power Cooperation SA ("PPC SA") en worden geëxploiteerd door de distributiesysteembeheerder ("HEDNO SA"). Aangezien het eiland niet met het Griekse vasteland was verbonden, kon Kreta geen deel uitmaken van de Griekse day-ahead-, intraday- en balanceringsmarkten die in november 2020 van start zijn gegaan.

⁽¹⁾ PB L 158 van 14.6.2019, blz. 54.

⁽²⁾ PB L 158 van 14.6.2019, blz. 125.

⁽³⁾ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/derogation_decisions2020v1.pdf

⁽⁴⁾ Besluit 2014/536/EU van de Commissie van 14 augustus 2014 tot verlening van een ontheffing voor de Helleense Republiek van bepaalde voorschriften van Richtlijn 2009/72/EG van het Europees Parlement en de Raad (PB L 248 van 22.8.2014, blz. 12).

⁽⁵⁾ Richtlijn 2009/72/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot intrekking van Richtlijn 2003/54/EG (PB L 211 van 14.8.2009, blz. 55).

- (5) Overeenkomstig artikel 4 van Besluit 2014/536/EU zijn de vastgestelde derogaties niet langer van toepassing op kleinschalige en geïsoleerde microsystemen zodra deze zijn aangesloten op het stelsel van systemen. Desalniettemin hebben de Griekse autoriteiten de bij dat besluit toegestane derogatie voor Kreta met ingang van 1 januari 2017 beëindigd ⁽⁶⁾.

Het elektriciteitssysteem

- (6) Griekenland heeft de aansluiting van Kreta op het elektriciteitssysteem van het vasteland als een zeer belangrijk project aangemerkt, teneinde het eiland te verzekeren van een veilige en betrouwbare elektriciteitsvoorziening. Meer bepaald moet de aansluiting van Kreta, zoals goedgekeurd door de Griekse regelgevende autoriteit voor energie ("RAE") via de tienjarige netwerkontwikkelingsplannen, die respectievelijk betrekking hebben op de perioden 2017-2026, 2018-2027 en 2019-2028, in twee fasen worden uitgevoerd.
- (7) De eerste fase ("fase I") betreft de aansluiting van het westelijk deel van Kreta (prefectuur Chania) op het schiereiland Peloponnesos met HVAC-kabels, die een nominale transmissiecapaciteit van ongeveer 150 MW vertegenwoordigen. De voltooiing van fase I zal daarom naar verwachting slechts een deel van de elektriciteitsbehoeften van Kreta dekken (ongeveer een derde van het elektriciteitsverbruik van Kreta, namelijk 710 MW piek- en 3 TWh jaarlijks verbruik), en zal Kreta niet integreren als een volledig onderling gekoppeld onderdeel van het Griekse elektriciteitssysteem. Verwacht wordt dat de interconnector tussen het continentale elektriciteitssysteem en Kreta op of dicht bij zijn maximumcapaciteit zal werken, aangezien zijn capaciteit de vraag van Kreta niet volledig dekt, en dat elektriciteit op Kreta zal worden ingevoerd vanuit het stelsel van systemen op het vasteland wegens de lagere opwekkingskosten. Het project is als proef van start gegaan op 3 juli 2021 ⁽⁷⁾ en commercieel in bedrijf genomen op 1 november 2021 ⁽⁸⁾.
- (8) De tweede fase ("fase II") heeft betrekking op de interconnectie van het centrale deel van Kreta (prefectuur Heraklion) met het vasteland van Griekenland (regio Attica) door middel van twee HVDC-kabels, die een nominale transmissiecapaciteit van ongeveer 1 000 MW vertegenwoordigen. Aan het eind van fase II zal het eiland Kreta naar verwachting volledig zijn aangesloten op het elektriciteitstransmissiesysteem op het vasteland en zal de elektriciteitsvraag op het eiland volledig zijn gedekt. De kabels van fase II zullen naar verwachting in 2023 operationeel zijn.
- (9) Griekenland lichtte toe dat, met de start van de commerciële exploitatie van de in fase I ontwikkelde interconnector, het hoogspanningsnetwerk van Kreta zou worden overgedragen aan de Griekse transmissiesysteembeheerder ("IPTO SA"), die vanaf die datum eigenaar en exploitant van die activa zou zijn. HEDNO SA zou dan niet langer het hoogspanningsnetwerk van Kreta exploiteren, maar nog wel het laag- en middenspanningsnetwerk. Deze overdracht vond plaats op 1 augustus 2021, vóór de start van de commerciële exploitatie van fase I van de interconnector tussen Kreta en het Griekse continentale systeem.

De elektriciteitsmarkt van Kreta

- (10) Momenteel dienen producenten en leveranciers op Kreta geen biedingen in op de Griekse markt en worden de eenheden verdeeld op basis van hun minimale variabele kosten. De clearingprijs voor de groothandelsmarkt in elektriciteit op Kreta wordt maandelijks berekend op basis van de variabele en totale kosten van de conventionele stroomeenheden, namelijk de eenheden van PPC, aangezien de gevestigde exploitant de enige conventionele stroomproducent op het eiland is. Daarnaast zijn er verscheidene producenten van hernieuwbare energie met een vast tarief op grond van een stroomafnameovereenkomst of een vast tarief, afhankelijk van de datum waarop elke eenheid in bedrijf is genomen.
- (11) Vanaf de voltooiing van fase I tot de voltooiing van fase II en de volledige interconnectie van Kreta met het Griekse continentale elektriciteitssysteem ("overgangperiode") zal de netwerkverbinding tussen Kreta en het continentale elektriciteitssysteem structureel overbelast zijn. Zonder derogatie zijn de volgende twee opties mogelijk:

⁽⁶⁾ Artikel 137A van Wet nr. 4001 van 2011 (Griekse Staatscourant A 179/22.8.2011).

⁽⁷⁾ Zie artikel 108B van Wet 4001/2011 (Griekse Staatscourant A 179/22.8.2011), als toegevoegd bij artikel 106 van Wet 4821/2021 (Griekse Staatscourant A 134/31.7.2021).

⁽⁸⁾ Overeenkomstig artikel 108C van Wet 4001/2011, als toegevoegd bij artikel 107 van Wet 4821/2021, was de Griekse transmissiesysteembeheerder IPTO SA verplicht om de interconnectie van Kreta (fase I) uiterlijk op 30 september 2021 volledig te exploiteren. Deze datum is echter uitgesteld tot 1 november 2021 bij Besluit nr. 734/28.09.2021 van de RAE (Griekse Staatscourant B 4633/6.10.2021).

- a) de integratie van Kreta in de Griekse biedzone op de groothandelsmarkt voor elektriciteit, hetgeen hoge redispatchingkosten met zich mee zou brengen, die door IPTO SA op basis van gegevens voor 2019 op ongeveer 240 miljoen EUR per jaar worden geraamd;
  - b) de integratie van Kreta in de groothandelsmarkt voor elektriciteit als een afzonderlijke biedzone. Dat lijkt een niet-duurzame oplossing voor een korte periode, aangezien de voltooiing van fase II, die naar verwachting twee jaar in beslag zal nemen, alle structurele congestie tussen het Kretenzische en het Griekse continentale elektriciteitsnetwerk zou moeten wegnemen.
- (12) Bovendien ontbreekt het Kreta aan een adequate meetinfrastructuur om vóór 2023 een behoorlijke integratie in de Griekse groothandelsmarkt voor elektriciteit mogelijk te maken.
- (13) Momenteel staat de kleinhandelsmarkt op Kreta open voor alle leveranciers die op de Griekse markt actief zijn, en daarvan zijn er twintig op Kreta actief. Aangezien de opwekkingskosten op het eiland Kreta hoger zijn dan de kosten van het Griekse onderling gekoppelde elektriciteitssysteem, heeft Griekenland er om redenen van sociale cohesie voor gekozen dat de leveranciers op zijn gehele grondgebied één enkel tarief toepassen voor elke categorie afnemers.

3. GEVRAAGDE DEROGATIES

- (14) De gevraagde derogaties van artikel 6, artikel 7, lid 1, artikel 8, leden 1 en 4, en de artikelen 9, 10, 11 en 13 van Verordening (EU) 2019/943 en van artikel 40, leden 4 tot en met 7, van Richtlijn (EU) 2019/944 zijn bedoeld om een oplossing te vinden voor de werking van de day-ahead-, intraday- en balanceringsmarkt voor elektriciteit op Kreta. Een dergelijke oplossing zou van toepassing zijn tijdens de overgangperiode van de interconnectie van Kreta met het Griekse continentale elektriciteitssysteem. De derogaties zullen derhalve eindigen bij de voltooiing van fase II ⁽⁹⁾.
- (15) De verzoeker stelt voor de overgangperiode een “hybride model” voor, volgens welk model de interconnector tussen Kreta en het Griekse continentale elektriciteitssysteem zal worden behandeld als een balanceringsverantwoordelijke in de zin van artikel 2, punt 14, van Verordening (EU) 2019/943. Een dergelijke partij zal het grootste deel van de tijd fungeren als een virtuele elektriciteitsproductie-eenheid vanuit het perspectief van Kreta en als een virtuele belasting vanuit het perspectief van het vasteland, waarbij elektriciteit van het Griekse vasteland naar Kreta wordt geïmporteerd. Die stroom zou kunnen worden omgekeerd wanneer op Kreta meer energie uit hernieuwbare opgewekt dan er belasting is, om te voorkomen dat hernieuwbare energiebronnen worden beperkt. De balanceringsverantwoordelijke voor de interconnectie van Kreta zal een fysieke verbinding tot stand brengen met het Griekse continentale systeem aan de hoogspanningszijde van het onderstation van Chania. De aan het Griekse continentale systeem onttrokken of erin geïnjecteerde elektriciteit zal worden geregistreerd door de meetinfrastructuur van het HV-onderstation van Chania.
- (16) Mogelijke modaliteiten voor deelname van de virtuele balanceringsverantwoordelijke aan de markt die op het Griekse continentale elektriciteitssysteem wordt geëxploiteerd, zijn door de RAE geëvalueerd na een openbare raadpleging die van 25 mei 2021 tot 9 juni 2021 heeft plaatsgevonden.
- (17) In het voorgestelde “hybride model” zou de Griekse elektriciteitsbeurs HEnEx namens de Kretenzische marktpartijen prijsvolgende biedingen voor elektriciteit indienen op de Griekse day-ahead- en intradaygroothandelsmarkt voor elektriciteit, op basis van vooraf door IPTO SA en HEDNO SA opgestelde prognoses. Griekenland stelt twee opties voor die van 25 mei 2021 tot 9 juni 2021 door de RAE voor openbare raadpleging werden voorgelegd. In deze twee opties wordt in detail uiteengezet hoe het bieden in de praktijk kan worden uitgevoerd, met of zonder scheiding tussen belasting en opwekking. De twee opties zijn:
- a) optie 1: HEnEx zal namens de belastingvertegenwoordigers die elektriciteit leveren aan de eindverbruikers op Kreta prioritair prijsvolgende aan- of verkooporders indienen die expliciet overeenkomen met de elektriciteitshoeveelheden voor de balanceringsverantwoordelijke voor de interconnectie van Kreta, overeenkomstig hun aandeel in de levering dat maandelijks vooraf wordt berekend door HEDNO SA, wat de verwachte invoer naar Kreta vanaf het Griekse vasteland betreft, of door de exploitant van hernieuwbare energie en garanties van oorsprong (“DAPEEP”) voor hernieuwbare elektriciteit, in het zeldzame geval van een geraamde uitvoer vanuit Kreta naar het Griekse vasteland;

⁽⁹⁾ Griekenland heeft niet verzocht om een derogatie van artikel 51 van Verordening (EU) 2019/943 (certificering van transmissiesysteembeheerders) of van bepalingen van hoofdstuk VI van Richtlijn (EU) 2019/944 (ontvlechting van transmissiesysteembeheerders). Griekenland verklaart namelijk dat de hoogspanningsactiva op het eiland Kreta, die thans eigendom zijn van PPC en worden geëxploiteerd door HEDNO SA, zullen worden overgedragen aan de transmissiesysteembeheerder IPTO SA, die vervolgens de eigendom en de exploitatie van deze activa zal uitoefenen. Deze overdracht vond plaats op 1 augustus 2021, vóór de start van de commerciële exploitatie van fase I van de interconnector tussen Kreta en het Griekse continentale systeem.

- b) optie 2: HEnEx zal prioritaire prijsvolgende aan- of verkooporders indienen voor de gehele plaatselijke belasting en opwekking van Kreta namens de belastingsvertegenwoordigers, overeenkomstig hun aandeel in de levering dat maandelijks vooraf wordt berekend door HEDNO SA, en namens de producenten van thermische energie die de energieschema's weerspiegelen die door IPTO SA zijn vastgesteld op basis van de resultaten van een vereenvoudigd dispatchschema, en door DAPEEP voor de geraamde elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen.

De financiële afwikkeling van onbalansen zou achteraf in rekening worden gebracht aan de partijen op de Kretenzische markt, op basis van een vergelijking tussen het schema van de interconnector en de gemeten stroom, en een verdeelsleutel die door HEDNO SA wordt berekend.

- (18) Tijdens de openbare raadpleging door de RAE werden elf bijdragen ingediend ⁽¹⁰⁾. Op basis van de resultaten en het verzoek van de meerderheid van de respondenten om de financiële gevolgen van de uit te voeren optie, wat de vereiste financiële garanties en zekerheden betreft, tot een minimum te beperken, koos de RAE in juni 2021 voor de uitvoering van optie 2.
- (19) Om het hybride model van optie 2 voor de werking van de Kretenzische groothandelsmarkt voor elektriciteit en de balancering van elektriciteit, die van toepassing is op de overgangperiode, uit te voeren, verzoekt Griekenland om een derogatie van enkele bepalingen van Verordening (EU) 2019/943 en Richtlijn (EU) 2019/944, ten aanzien van het Kretenzische systeem.

3.1. Derogatie krachtens artikel 64 van Verordening (EU) 2019/943

- (20) Griekenland is van mening dat het voorgestelde hybride model in overeenstemming is met de beginselen voor de werking van de elektriciteitsmarkten, zoals bepaald in artikel 3 van Verordening (EU) 2019/943. Om die reden is artikel 3 van die verordening niet in de gevraagde derogaties opgenomen.

3.1.1. Artikel 6 van Verordening (EU) 2019/943

- (21) Artikel 6 van Verordening (EU) 2019/943 voorziet in voorschriften voor de balanceringsmarkt. Griekenland verzoekt om een derogatie van dat artikel wat Kreta betreft, aangezien in het hybride model geen balanceringsmarkt zal worden geëxploiteerd.

3.1.2. Artikel 7, lid 1, van Verordening (EU) 2019/943

- (22) Artikel 7, lid 1, van Verordening (EU) 2019/943 heeft betrekking op de organisatie van het beheer van de geïntegreerde day-ahead- en intradaymarkten door transmissiesysteembeheerders (TSB's) en benoemde elektriciteitsmarktbeheerders (NEMO's), in overeenstemming met Verordening (EU) 2015/1222 van de Commissie ⁽¹¹⁾. Griekenland verzoekt om een derogatie van dat artikel wat Kreta betreft, aangezien in het hybride model geen intraday- en day-aheadmarkt zal worden geëxploiteerd.

3.1.3. Artikel 8, leden 1 en 4, van Verordening (EU) 2019/943

- (23) Artikel 8, lid 1, van Verordening (EU) 2019/943 verplicht NEMO's marktdeelnemers toe te staan energie te verhandelen tot de gate-sluitingstijden van de zoneoverschrijdende intradaymarkt. Artikel 8, lid 4, van die verordening stelt de verplichting om in alle programmeringszones de vereffeningsperiode voor onbalans vast te stellen op 15 minuten. Griekenland verzoekt om een derogatie van deze artikelen wat Kreta betreft, aangezien het hybride model geen day-ahead- en intradayhandel omvat, noch een onbalansvereffeningsperiode van 15 minuten voor Kreta.

3.1.4. Artikel 9 van Verordening (EU) 2019/943

- (24) Artikel 9 van Verordening (EU) 2019/943 heeft betrekking op termijnmarkten. Griekenland verzoekt om een derogatie van dat artikel wat Kreta betreft, aangezien in het hybride model geen termijnmarkten zullen worden geëxploiteerd.

⁽¹⁰⁾ Niet-vertrouwelijke antwoorden zijn beschikbaar op de website van de RAE.

⁽¹¹⁾ Verordening (EU) 2015/1222 van de Commissie van 24 juli 2015 tot vaststelling van richtsnoeren betreffende capaciteitstoewijzing en congestiebeheer (PB L 197 van 25.7.2015, blz. 24).

3.1.5. Artikel 10 van Verordening (EU) 2019/943

- (25) Artikel 10 van Verordening (EU) 2019/943 heeft betrekking op technische beperkingen van biedingen. Griekenland verzoekt om een derogatie van dat artikel omdat Kreta in het hybride model niet volledig zal worden geïntegreerd in de Griekse groothandelsmarkt voor elektriciteit en er voor Kreta prijsvolgende orders kunnen worden ingediend.

3.1.6. Artikel 11 van Verordening (EU) 2019/943

- (26) Artikel 11 van Verordening (EU) 2019/943 heeft betrekking op de bepaling van de waarde van de verloren belasting. Aangezien Kreta niet als een afzonderlijke biedzone zou worden beschouwd, noch volledig in de Griekse biedzone zou worden geïntegreerd, verzoekt Griekenland om een derogatie van dat artikel wat Kreta betreft.

3.1.7. Artikel 13 van Verordening (EU) 2019/943

- (27) Artikel 13 van Verordening (EU) 2019/943 heeft betrekking op redispatching. Aangezien het ontbreken van een balanceringsmarkt op Kreta tot gevolg heeft dat de voorschriften voor redispatching niet worden toegepast, verzoekt Griekenland om een derogatie van dat artikel wat Kreta betreft.

3.2. Derogatie krachtens artikel 66 van Richtlijn (EU) 2019/944

3.2.1. Artikel 5 van Richtlijn (EU) 2019/944

- (28) In zijn verzoek heeft Griekenland overeenkomstig artikel 5, lid 3, van Richtlijn (EU) 2019/944 verzocht om een derogatie van het fundamentele beginsel van marktgebaseerde prijzen voor de levering van elektriciteit. Dat verzoek is op 15 juli 2021 ingetrokken. Daarom is in dit besluit geen verdere analyse vereist.

3.2.2. Artikel 40, leden 4 tot en met 7, van Richtlijn (EU) 2019/944

- (29) Artikel 40 van Verordening (EU) 2019/944 schrijft de taken voor van de TSB's. In de leden 4 tot en met 7 worden de beginselen uiteengezet voor de aanbesteding van ondersteunende diensten, met inbegrip van niet-frequentiereleerde ondersteunende diensten. Aangezien Kreta geen balanceringsmarkt en geen marktgebaseerde inkoop van niet-frequentiereleerde ondersteunende diensten exploiteert, verzoekt Griekenland om een derogatie van artikel 40, leden 4 tot en met 7, voor de TSB-taken die op Kreta van toepassing zijn.

3.3. Duur van de gevraagde derogatie

- (30) Griekenland verzoekt om de derogatie voor de duur van de overgangperiode, te beginnen met de inbedrijfstelling van fase I, die naar verwachting in het tweede kwartaal van 2021 zal plaatsvinden, tot de inbedrijfstelling van fase II, die naar verwachting eind 2023 zal plaatsvinden.

4. TIJDENS DE RAADPLEGINGSPERIODE ONTVANGEN OPMERKINGEN

- (31) Tijdens de raadpleging heeft de Commissie een bijdrage ontvangen van de Bulgaarse autoriteiten, die hebben meegedeeld dat zij geen bezwaar maken tegen het door Griekenland ingediende verzoek om een derogatie.

5. BEOORDELING

- (32) Overeenkomstig artikel 64 van Verordening (EU) 2019/943, kan een derogatie van de relevante bepalingen van de artikelen 3 en 6, artikel 7, lid 1, artikel 8, leden 1 en 4, de artikelen 9, 10 en 11, de artikelen 14 tot en met 17, de artikelen 19 tot en met 27, de artikelen 35 tot en met 47 en artikel 51 van die verordening worden toegestaan indien de lidstaat kan aantonen dat er aanzienlijke problemen zijn voor het functioneren van kleinschalige verbonden systemen.
- (33) Overeenkomstig artikel 66 van Richtlijn (EU) 2019/944, kan een derogatie van de desbetreffende bepalingen van de artikelen 7 en 8 en de hoofdstukken IV, V en VI van die richtlijn worden toegestaan als de lidstaat kan aantonen dat er aanzienlijke problemen zijn voor het functioneren van kleinschalige geïsoleerde systemen of kleinschalige verbonden systemen. Voor kleinschalige geïsoleerde systemen kan ook om een derogatie van de artikelen 4, 5 en 6 van die richtlijn worden verzocht.

- (34) Behalve in het geval van ultraperifere regio's wordt de derogatie beperkt in de tijd en onderworpen aan voorwaarden die gericht zijn op meer concurrentie en integratie met de interne markt voor elektriciteit.
- (35) Tot slot moet de derogatie garanderen dat zij geen belemmering vormt voor de transitie naar hernieuwbare energie, meer flexibiliteit, energieopslag, elektromobiliteit en vraagrespons.

5.1. Kleinschalig verbonden systeem

- (36) In Verordening (EU) 2019/943 is niet voorzien in algemene automatische derogaties voor kleinschalige verbonden of kleinschalige geïsoleerde systemen. Er wordt dus van uitgegaan dat, ondanks de grote verscheidenheid qua omvang en technische kenmerken van elektriciteitssystemen in de Unie, alle systemen in overeenstemming met het volledige regelgevingskader kunnen en moeten worden geëxploiteerd.
- (37) In Artikel 64, lid 1, van Verordening (EU) 2019/943 is echter voorzien in een derogatie van sommige bepalingen van die verordening indien de lidstaten onder meer aantonen dat het toepassen van deze bepalingen op kleinschalige verbonden systemen tot aanzienlijke problemen zou kunnen leiden, met name vanwege de geografische omstandigheden of vraagprofielen die relevant zijn voor de betrokken systemen.
- (38) In artikel 2, punt 43, van Richtlijn (EU) 2019/944 wordt "kleinschalig verbonden systeem" gedefinieerd als een "systeem met een verbruik van minder dan 3 000 GWh in 1996 waarvan meer dan 5 % van het jaarverbruik via interconnectie met andere systemen wordt verkregen".
- (39) Het eiland Kreta vormt een kleinschalig verbonden systeem, omdat zijn verbruik in 1996 onder de drempel van 3 000 GWh lag. Met de voltooiing van fase I zal ongeveer een derde van het jaarverbruik van Kreta worden gedekt door de interconnectie met het Griekse continentale elektriciteitssysteem.
- (40) Met de voltooiing van fase I kan Kreta dus worden aangemerkt als een kleinschalig verbonden systeem in de zin van artikel 64, lid 1, punt a), van Verordening (EU) 2019/943.

5.2. Aanzienlijk probleem voor het functioneren van het systeem

- (41) Het begrip "aanzienlijke problemen" in artikel 64, lid 1, punt a), van Verordening (EU) 2019/943 is noch door de wetgever, noch door de Commissie in haar besluitvormingspraktijk gedefinieerd. De open formulering laat de Commissie toe rekening te houden met alle mogelijke problemen in verband met de specifieke situatie van kleinschalige systemen, op voorwaarde dat deze aanzienlijk en niet slechts marginaal zijn. Dergelijke problemen kunnen sterk verschillen naargelang de geografische kenmerken, de productie en het verbruik van het betrokken systeem, maar ook op basis van technische ontwikkelingen, zoals elektriciteitsopslag en kleinschalige opwekking. Bovendien moeten die aanzienlijke problemen verband houden met het functioneren van de kleinschalige geïsoleerde systemen en de kleinschalige verbonden systemen.
- (42) Griekenland wijst op de volgende problemen voor het functioneren van de elektriciteitsmarkt op Kreta, in geval van een volledige integratie van de marktdeelnemers van Kreta in de Griekse elektriciteitsmarkten die op het continentale verbonden systeem opereren, door uitbreiding van de Griekse biedzone tot Kreta of door de instelling van een nieuwe Kretenzische biedzone:
  - a) door de tekortkomingen in de meetinfrastructuur zullen de marktdeelnemers van Kreta niet ten volle kunnen deelnemen aan de day-ahead-, intraday- en balanceringsmarkten voor elektriciteit in Griekenland. Met name de nodige meetsystemen zijn niet geïnstalleerd en zullen niet vóór 2023 klaar zijn;
  - b) de nieuwe interconnector (fase I) moet gebruiksklaar zijn vanaf de dag van zijn inbedrijfstelling om extra kosten voor de Griekse consumenten te vermijden. Door de uitwisseling van elektriciteit via die interconnector zal de opwekking door de duurste thermische eenheden op Kreta verminderen, waardoor de totale kosten van de op Kreta geleverde elektriciteit en de overeenkomstige ODV-heffing die door de Griekse consumenten wordt gedragen, zullen dalen. Het zou ook de CO₂-emissies verminderen;

- c) de uit de voltooiing van fase I resulterende interconnector zal tot aan de voltooiing van fase II maximaal worden benut en zal naar verwachting het grootste deel van de tijd overbelast zijn. De volledige toepassing van Verordening (EU) 2019/943 en Richtlijn (EU) 2019/944 zou leiden tot de integratie van Kreta in de elektriciteitsmarkten, via één enkele of twee biedzones, wat zou leiden tot de volgende twee scenario's:
- één biedzone: de integratie van Kreta in de groothandelsmarkt voor elektriciteit via de biedzone voor het Griekse vasteland zou hoge redispatchingkosten met zich meebrengen, die door IPTO SA worden geraamd op ongeveer 240 miljoen EUR per jaar op basis van een raming op basis van gegevens van 2019 en die door de Griekse consumenten moeten worden gedragen;
  - twee biedzones: de integratie van Kreta in de groothandelsmarkt voor elektriciteit als een afzonderlijke biedzone zou geen duurzame oplossing zijn. Verwacht wordt dat de voltooiing van fase II na een korte overgangsperiode eventuele structurele congestie tussen het elektriciteitsnet van Kreta en het Griekse elektriciteitsnetwerk op het vasteland zal wegnemen.
- (43) In het licht van wat in de overwegingen 41 en 42 is gezegd, merkt Griekenland op dat een oplossing moet worden gevonden die van toepassing is op de overgangsperiode. Aangezien fase I op 3 juli 2021 als proef van start is gegaan en commercieel in bedrijf is genomen op 1 november 2021, moet die oplossing vlot en op korte termijn worden ingevoerd, zonder ingrijpende wijzigingen in het huidige wet- en regelgevingskader, omdat de marktdeelnemers zich moeten aanpassen en de oplossing van tijdelijke aard is. In dat opzicht lijkt de aanpak met twee biedzones onverenigbaar met de tijdsdruk, vooral wanneer rekening wordt gehouden met het proces dat moet worden gevolgd om een nieuwe biedzone in te stellen, overeenkomstig artikel 14 van Verordening (EU) 2019/943 en artikel 32 van Verordening (EU) 2015/1222.
- (44) Op basis van een door IPTO SA uitgevoerde beoordeling van de kosten voor de werking van de markt op Kreta volgens de drie scenario's, namelijk het in het verzoek voorgestelde hybride model, de aanpak met één biedzone en de aanpak met twee biedzones, worden de daaruit voortvloeiende jaarlijkse voordelen van het hybride model geraamd op 156 miljoen EUR. Wat de andere twee scenario's betreft, namelijk de aanpak met één biedzone en de aanpak met twee biedzones, wordt het jaarlijkse voordeel geraamd op respectievelijk 121 miljoen EUR en 113 miljoen EUR. Om die reden is Griekenland van mening dat het voorgestelde hybride model tijdens de overgangsperiode de optimale aanpak zou zijn.
- (45) De Griekse autoriteiten hebben erop gewezen dat de daadwerkelijke deelneming van de marktdeelnemers van Kreta aan de Griekse elektriciteitsmarkt wordt belemmerd door het ontbreken van een geschikte meetinfrastructuur op het eiland (zie overweging 42 hiervoor).
- (46) Hoewel het gebruik van de nieuwe interconnector (fase I) aanzienlijke voordelen zou opleveren, doordat de kosten van de op het eiland geleverde elektriciteit en de CO₂-emissies zouden dalen, wordt bovendien verwacht dat de interconnector tot de voltooiing van fase II het grootste deel van de tijd overbelast zal zijn (zie de overwegingen 7 en 42 hiervoor).
- (47) Om deze redenen zou de integratie van de marktdeelnemers van Kreta in de Griekse elektriciteitsmarkt hoge redispatchingkosten veroorzaken indien deze integratie zou plaatsvinden via de uitbreiding van de Griekse biedzone tot Kreta (zie de overwegingen 7 en 42 hiervoor). Anderzijds is de instelling van een afzonderlijke biedzone voor Kreta niet evenredig voor een korte periode en gezien het feit dat de voltooiing van fase II de eventuele structurele congestie tussen het elektriciteitsnetwerk van Kreta en het Griekse continentale elektriciteitsnetwerk zou moeten verlichten (zie de overwegingen 8 en 43 hiervoor).
- (48) In het licht van wat aan bod komt in de overwegingen 42 tot en met 47 en in de overwegingen 7 en 8, concludeert de Commissie dat Griekenland heeft aangetoond dat er aanzienlijke problemen zijn voor het functioneren van het elektriciteitssysteem op Kreta als een kleinschalig verbonden systeem, totdat de volledige interconnectie met het continentale netwerk is voltooid. Het door de Griekse autoriteiten voorgestelde tijdelijke hybride model is bedoeld om deze problemen op te lossen en levert aanzienlijke voordelen op in vergelijking met de volledige integratie van het Kretenzische systeem in de Griekse elektriciteitsmarkt tijdens de overgangsperiode.

5.3. Omvang van de derogatie

- (49) Om het hybride model voor het eiland Kreta tijdens de overgangperiode te kunnen toepassen, zijn derogaties nodig van de bepalingen van artikel 6, artikel 7, lid 1, artikel 8, leden 1 en 4, en de artikelen 9, 10 en 11 van Verordening (EU) 2019/943, evenals van artikel 40, leden 4 tot en met 7, van Richtlijn (EU) 2019/944.
- (50) Artikel 64 van Verordening (EU) 2019/943 heeft geen betrekking op de mogelijkheid van een derogatie van artikel 13 van die verordening. Gezien de derogatie, als deze wordt toegestaan, van artikel 6, artikel 7, lid 1, en artikel 8, lid 1, zal artikel 13 feitelijk echter niet van toepassing zijn. In artikel 2, punt 26, van Verordening (EU) 2019/943 wordt "redispatching" immers gedefinieerd als een maatregel, met inbegrip van beperking, die door een of meer transmissiesysteembeheerders of distributiesysteembeheerders wordt geactiveerd door een wijziging van het opwekkings- en/of belastingspatroon teneinde de fysieke stromen in het elektriciteitssysteem te veranderen en fysieke congestie te verlichten of de systeemveiligheid op een andere manier te waarborgen. De achterliggende gedachte is dat de systeembeheerder de marktresultaten corrigeert om ervoor te zorgen dat deze coherent zijn met de fysieke mogelijkheden van het netwerk. Wanneer het fundamentele marktkader nog niet van toepassing is, heeft die correctie geen toegevoegde waarde.
- (51) Voorts wordt op het Griekse vasteland redispatching verricht met gebruikmaking van de balanceringsbiedingen, overeenkomstig artikel 13, lid 2, van Verordening (EU) 2019/943. De afwezigheid van balanceringsmarkten op Kreta voor de duur van de derogatie zou de integratie in de Griekse redispatchingmethodologie dus niet mogelijk maken.
- (52) Als gevolg van overwegingen 49, 50 en 51 zal artikel 13 van Verordening (EU) 2019/943 feitelijk niet van toepassing zijn. De Commissie is echter niet bevoegd om een besluit te nemen ten aanzien van die bepaling en zal derhalve geen formele derogatie toestaan.
- (53) Volgens het hybride model zal de Griekse transmissiesysteembeheerder IPTO SA op Kreta geen balanceringsdiensten en niet-frequentiegerelateerde ondersteunende diensten inkopen overeenkomstig artikel 40, leden 4 tot en met 7, van Richtlijn (EU) 2019/944, als gevolg van de derogatie van artikel 6 en artikel 7, lid 1, van Verordening (EU) 2019/943.
- (54) Om die reden is de derogatie alleen van toepassing op Kreta.

5.4. Geen belemmering voor de transitie naar hernieuwbare energie, meer flexibiliteit, energieopslag, elektromobiliteit en vraagrespons

- (55) Overeenkomstig artikel 64, lid 1, vijfde alinea, van Verordening (EU) 2019/943 moet een besluit tot derogatie ervoor zorgen dat deze geen belemmering vormt voor de transitie naar hernieuwbare energie, meer flexibiliteit, energieopslag, elektromobiliteit en vraagrespons.
- (56) Tot aan de althans gedeeltelijke interconnectie met het Griekse vasteland golden er technische beperkingen voor Kreta, waarbij de penetratie van hernieuwbare energiebronnen werd beperkt tot maximaal 25 % van de belasting, dit in verband met operationele veiligheidsbeperkingen. De voltooiing van fase I zal deze aan duurzame energiebronnen opgelegde beperking opheffen. Het hybride model stelt Kreta in staat zijn elektriciteit uit te voeren in geval van lage belasting en hoge opwekking uit hernieuwbare energiebronnen, om beperking van hernieuwbare energiebronnen te voorkomen.
- (57) Wat meer flexibiliteit, energieopslag en vraagrespons betreft, hangt de mogelijkheid om flexibiliteitsdiensten, met inbegrip van opslag, aan te bieden ter ondersteuning van het elektrische systeem af van de kwaliteit van de prijssignalen en hun vermogen om die dienstverleners efficiënte investerings- en dispatchstimulansen te geven. In de regel kan structurele congestie binnen een biedzone, hetgeen het geval zal zijn tijdens de overgangperiode van fase I naar fase II, resulteren in verstoorde investeringssignalen voor locatiespecifieke flexibiliteitsdiensten. Bij een aanpak met twee biedzones voor Kreta en het Griekse vasteland zou het investeringssignaal echter zeer onstabiel zijn, gezien het tijdschema voor de voltooiing van fase II en de volledige interconnectie van Kreta met het Griekse vasteland, waardoor de structurele congestie zal worden verlicht. Aangezien de verbinding met het vasteland marktgebaseerde levering van flexibiliteitsdiensten mogelijk zal maken, is een derogatie voor een korte periode die een snelle integratie van Kreta in het systeem van het vasteland mogelijk maakt, derhalve gunstig voor de integratie van vraagrespons, energieopslag en andere bronnen van flexibiliteit.

- (58) Op grond van artikel 64 van Verordening (EU) 2019/943 hoeft de derogatie het potentieel voor flexibiliteit of energieopslag niet te maximaliseren, maar moet zij alleen garanderen dat de derogatie er geen belemmering voor vormt. De derogatie mag met andere woorden geen ontwikkelingen in de weg staan die zich zonder de derogatie van nature zouden voordoen. In dat opzicht is de tijdelijke status van de derogatie, en de paraatheid voor een volledig marktbeheer zodra fase II is voltooid, van het grootste belang.
- (59) Hoewel de derogatie de transitie naar meer flexibiliteit, waaronder energieopslag, niet belemmert, is het belangrijk om rekening te houden met de behoefte aan passende investeringsignalen en het effect van de derogatie op mogelijke investeringen in opslag of andere flexibiliteit.
- (60) Gezien zijn overgangaspect heeft het hybride model geen merkbaar effect op de verdere ontwikkeling van hernieuwbare energie, flexibiliteit, energieopslag, elektromobiliteit en vraagrespons.
- (61) In overeenstemming met artikel 64, lid 1, van Verordening (EU) 2019/943 zal de Commissie toelichten in hoeverre in de derogatie rekening moet worden gehouden met de toepassing van de netcodes en richtsnoeren. Met uitzondering van de bepalingen die vallen onder het toepassingsgebied van de in punt 5.3 genoemde derogatie, zijn de netcodes en richtsnoeren van toepassing op Kreta.

5.5. Beperking in tijd van de derogatie en voorwaarden die beogen de mededinging en de integratie in de interne markt voor elektriciteit te verbeteren

- (62) Artikel 64 van Verordening (EU) 2019/943 bepaalt uitdrukkelijk dat de derogatie beperkt is in de tijd en dat zij onderworpen is aan voorwaarden die beogen de concurrentie en de integratie met de interne markt voor elektriciteit te verbeteren.
- (63) Het verzoek om een derogatie is beperkt tot de overgangperiode die uiterlijk tot eind 2023 loopt.
- (64) Naar verluidt zal tegen eind 2023 de interconnector tussen Kreta en het Griekse continentale systeem operationeel zijn, samen met de passende meetinfrastructuur die Kreta in staat moet stellen deel te nemen aan de Griekse groothandelsmarkten voor elektriciteit. Voor elk verder uitstel zou een nieuw derogatieverzoek nodig zijn.

5.6. Uitwerking

Het verzoek is ontvangen vóór de voltooiing van fase I. Om snelle en onvoorspelbare veranderingen van het regelgevingskader te voorkomen, die de marktwerking op het eiland Kreta en mogelijk ook op het Griekse vasteland ernstig zouden kunnen schaden, dient dit besluit van toepassing te zijn vanaf de aanvangsdatum van fase I,

HEEFT HET VOLGENDE BESLUIT VASTGESTELD:

Artikel 1

Aan de Helleense Republiek wordt een derogatie toegestaan van de bepalingen van artikel 6, artikel 7, lid 1, artikel 8, leden 1 en 4, en de artikelen 9, 10 en 11 van Verordening (EU) 2019/943, alsook van de bepalingen van artikel 40, leden 4 tot en met 7, van Richtlijn (EU) 2019/944, ten aanzien van Kreta.

Artikel 2

De krachtens artikel 1 toegestane derogatie geldt tot en met 31 december 2023 of tot de voltooiing van fase II van de interconnectie tussen Kreta en het Griekse vasteland, indien dat eerder is.

Artikel 3

De Helleense Republiek informeert de Europese Commissie uiterlijk eind 2022 over de voortgang en de resterende planning met betrekking tot de voltooiing en commerciële exploitatie van fase II van de interconnectie tussen Kreta en het Griekse vasteland, onder meer wat betreft de installatie en exploitatie van de adequate meetinfrastructuur die de deelname van Kreta aan de Griekse groothandels- en balanceringsmarkt mogelijk maakt.

Artikel 4

Dit besluit is gericht tot de Helleense Republiek.

Gedaan te Brussel, 21 februari 2022.

Voor de Commissie
Kadri SIMSON
Lid van de Commissie
